

Recenzja

C. CASAS, M. BRUGUÉS, R. M. CROS & C. SÉRGIO. 2006. **Handbook of mosses of the Iberian Peninsula and the Balearic Islands. Illustrated keys to genera and species.** 349 str., 83 ryc. Opr., format 24,7 × 17,3 cm. Institut d'Estudis Catalans, Secció de Ciències Biològiques, Barcelona. Cena: 64,00 €. ISBN 84-7283-865-X.

W ostatnich kilku dekadach ma miejsce niebywały postęp w badaniach nad florą mszaków Półwyspu Iberyjskiego, a zwłaszcza Hiszpanii. Z briologicznego kopciuszka kraj ten wyrósł na lidera i stał się prawdziwą potęgą w tej dziedzinie z kilkoma bardzo silnymi ośrodkami badawczymi w Murcji, Madrycie i Barcelonie na czele. W wyniku intensywnych badań terenowych odkryto tu wiele gatunków nowych dla tego obszaru, jak też i dla nauki, a ich dynamika jest zwiastunem kolejnych odkryć. Jeszcze do niedawna Półwysp Iberyjski dysponował bardzo przestarzałymi opracowaniami flory mszaków z lat 30. ubiegłego wieku: *Sinopse des briófitas de Portugal* A. Machado (1928–1931) oraz niekompletną *Flora ibérica, briófitos (2ª parte) Musgos* A. Casaresa-Gila (1932), które dzisiaj można zaliczyć do szacownych zabytków. Badania briologiczne weszły na Półwyspie Iberyjskim w dojrzały etap, który upoważniał do podjęcia starań o ich podsumowanie. W ten sposób narodził się projekt *Flora briófitica ibérica*, której pierwszy tom obejmujący rodziny *Pottiaceae* i *Encalyptaceae* ukazał się drukiem w roku ubiegłym¹, a kolejne fascykły obejmujące rodziny *Sphagnaceae*, *Andreaeaceae*, *Seligeriaceae* i *Bartramiaceae* też już trafiły do rąk briologów². Ponieważ jest to przedsięwzięcie obliczone na wiele lat, upłynie jeszcze sporo czasu zanim Flora ta doczeka się ukończenia, tym bardziej, że przed redaktorami i autorami staną na drodze trudne i skomplikowane od strony taksonomicznej rodziny i rodzaje. Dlatego też briolodzy iberyjscy i europejscy powinni przyjąć z zadowoleniem omawiany klucz do oznaczania mchów Hiszpanii i Portugalii oraz Balearów.

Niniejszy klucz jest kalką wydanej w 2001 r. *Flora des briòfits dels Països Catalans*³, która obejmowała tylko mchy Katalonii i Balearów i była opracowana przez pierwszych trzech autorów. Po dodaniu około 15% gatunków i wzmocnieniu zespołu autorów przez C. Sérgio, czołową briolożkę portugalską, obecny klucz obejmuje cały Półwysp Iberyjski, którego muskoflora liczy 741 gatunków, 5 podgatunków i 15 odmian. Są to oczywiście liczby orientacyjne, gdyż niektóre ujęcia taksonomiczne zawsze będą wzbudzały kontrowersje, np. czy *Palustriella falcata* (Brid.) Hedenäs jest wybitnym gatunkiem czy tylko odmianą *P. commutata* (Hedw.) Ochyra. Trzeba jednak przyznać, że proponowane ujęcia taksonomiczne są wyważone i dobrze ugruntowane w literaturze, chociaż czasami autorki ulegają czarowi taksonomii molekularnej i akceptują niektóre rozwiązania przez nią proponowane, np. koncepcję rodziny *Rhabdoweisiaceae*.

Układ książki i sposób prezentacji danych jest dokładnym powtórzeniem klucza do oznaczania mchów Katalonii i Balearów. Jedyną, ale najistotniejszą różnicą jest anglojęzyczny tekst, dzięki któremu klucz ten będzie miał znaczenie uniwersalne. Opisy taksonów są krótkie, podają tylko najważniejsze cechy diagnostyczne i są wkomponowane w klucze. Dane odnośnie do rozmieszczenia są ogólne i tylko w przypadku niektórych rzadkich gatunków podane jest występowanie w prowincjach.

Do czasu opublikowania pełnej Flory mchów Półwyspu Iberyjskiego, omawiany klucz na pewno będzie podstawowym narzędziem do oznaczania mchów tego obszaru, a dla briologów spoza Hiszpanii i Portugalii na pewno będzie nim stale, jako że *Flora briófitica ibérica* publikowana jest po hiszpańsku, a nie każdy zna ten język. — RYSZARD OCHYRA, ul. Fryderyka Zolla 39, 30-898 Kraków, Polska.

¹ Patrz recenzja R. Ochyry, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **13**(2): 433 (2006).

² Patrz recenzje R. Ochyry, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **11**: 438–439 (2004), **12**(1): 22 (2005) i **14**(1): 174 (2007).

³ Patrz recenzja R. Ochyry, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **9**: 158 (2002).